

РЕЙ БРЕДЪРИ ПЪРВИЯТ ДЕН

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2002

chitanka.info

Случи се по време на закуска. Чарлз Дъглас погледна вестника и забеляза датата. Отхапа още един залък от препечената си филия, отново погледна вестника и го остави на масата.

— О, Господи.

Жена му Алис стреснато вдигна очи.

— Какво?

— Датата. Виж датата! Четиринадесети септември.

— Е, и?

— Първият учебен ден!

— Я повтори — каза тя.

— Първият учебен ден, не се ли сещаш? Лятната ваканция свършва, всички се появяват отново, старите лица, старите приятели...

Алис съсредоточено го наблюдаваше как се изправя.

— Какво искаш да кажеш?

— Днес е първият ден, нали така?

— Какво общо има това с нас? — възропта тя. — Нямаме деца, не познаваме никакви учители, нямаме дори приятели с деца.

— Да, но... — Чарли вдигна отново вестника и със странен глас добави: — Аз обещах.

— Обещал си? Какво? На кого?

— На старата тайфа. Преди години. Колко е часът?

— Седем и половина.

— По-добре да побързаме, иначе ще закъснеем.

— Ще ти сипя още малко кафе. Успокой се. Господи, изглеждаш ужасно.

— Но аз току-що се сетих. — Той я гледаше как налива кафе. — Обещах. Рос Симпсън, Джак Смит и Гордън Хейнс, Беше почти кръвна клетва. Зарекохме се да се срещнем отново на първия учебен ден петдесет години след завършването. Под пилоната със знамето.

Жена му седна и остави кафеника.

— Става въпрос за първия учебен ден на тридесет и осма ли?

— Да, тридесет и осма.

— И ти си се мотаел с Рос, Джак и как беше...

— Гордън! И не се мотаехме. Знаехме, че всеки тръгва по пътя си и може да не се видим години или никога да не се видим, затова дадохме тържествена клетва — не е важно каква — да не забравяме да

се върнем, ако трябва и от другия край на света, и да се срещнем пред училището през осемдесет и осма година.

— И всички ли си обещахте?

— Да, най-тържествено. А аз седя тук и дрънкам, вместо да съм изхвърчал навън.

— Чарли — каза Алис, — даваш ли си сметка, че старото ти училище е на четиридесет мили оттук?

— Тридесет.

— Добре, тридесет. И ще караш дотам и...

— И ще стигна там преди обяд, разбира се.

— Знаеш ли как звучи това, Чарли?

— Само недей с глупостите — бавно произнесе той. — Хайде, кажи го.

— Ами ако отидеш там и не намериш никого?

— Какво искаш да кажеш?! — повиши глас той.

— Искам да кажа, ами ако ти се окажеш единственият глупак, който е достатъчно смахнат да вярва...

— Те обещаха! — срязва я той.

— Но това е било преди цяла вечност!

— Обещаха!

— Ами ако междувременно са променили решението си или просто са забравили?

— Не могат да забравят.

— Защо?

— Защото бяха най-добрите ми приятели, най-добрите на света. Никой не е имал приятели като тях.

— Боже Господи! Толкова си наивен...

— Нима? Щом аз си спомням, защо да не си спомнят и те?

— Защото ти си особен смахнат случай!

— Много съм ти задължен.

— Не съм ли права? Я погледни кабинета си с всички онези влачета, машинки и филмови плакати!

— И какво?

— Виж си папките! Пълни са с писма от шестдесетте, петдесетте и четиридесетте. Така и не можеш да се разделиш с тях!

— Те са важни за мен.

— За теб — да. Но наистина ли вярваш, че твоите приятели познати са запазили твоите писма?

— Аз пиша страхотни писма.

— Абсолютно вярно. Но я се обади на някой от тях и го помоли да ти върне някои от писмата. Какво мислиш, че ще стане?

Той не отговори.

— Кръгла нула.

— Не говори така!

— Да не би „кръгла нула“ да е ругатня?

— По начина, по който го каза — да.

— Чарли!

— Стига с това „Чарли“!

— Ами тридесетгодишнината от основаването на твоя клуб по актьорско майсторство? Отиде да видиш някоя си Сали или как беше, а тя не можа да си спомни кой си.

— Давай, продължавай в същия дух!

— Господи — въздъхна тя. — Не се мъча да те откажа. Просто не искам да страдаш.

— Кожата ми е дебела.

— Нима? Фукаш се, че си застрелял слон, а отиваш да ловиш водни кончета.

Той се изправи. С всеки неин коментар сякаш ставаше все по-висок и по-висок.

— Великият ловец тръгва — заяви той.

— Да — изтощено въздъхна тя. — Пак се започва.

— При вратата съм — каза той.

Тя продължи да го гледа.

— Няма ме.

И вратата се затръшна.

„Господи — помисли си той, — сякаш е Бъдни вечер.“

Натисна газта до дупка, след това я отпусна, после отново я натисна и отпусна в съзвучие с развилнелия се в главата му кошер.

Или като да закъснееш на Все светии — празненството е отшумяло, всички отдавна са си отишли. Кое от двете?

Продължи с умерено темпо, без да престава да поглежда часовника си. Имаше достатъчно време, разбира се. Даже предостатъчно. Но трябваше да пристигне до обяд.

Но какво по дяволите бе това? — чудеше се той. Дали Алис не беше права? Дали пътуването му нямаше да се окаже поредната гонитба на вятъра? Защо всичко му изглеждаше толкова проклето важно? В края на краищата кои бяха тези негови приятели, сега непознати, и какво бе станало с тях? Никакви писма, никакви обаждания, никакви случайни срещи, никакви некролози. Я го разкарай това последното! Дай газ! „Господи — помисли си той, — с какво нетърпение чакам този момент!“ Изсмя се на глас. Кога за последен път бе казвал това? Когато беше дете, имаше цял списък с неща, които очакваше с нетърпение. Коледа, Господи, винаги ти се струваше на милион километра. Великден? На половин милион. Все светии? Скъпият любим Ден на Все светии с издълбаните тикви, тичането, майтапите, тропането по прозорците, звъненето на вратите, сгорещения дъх под картонената маска. Все светии! Най-страхотният ден. Но преди цяла вечност. Ами Четвърти юли с големите надежди, когато се мъчиш да станеш пръв от леглото, пръв да се облечеш, пръв да изскочиш на поляната пред дома, пръв да разбудиш градчето! Хей, Четвърти юли! Как само го чакам!

Но в онова време всеки ден се очакваше с нетърпение. Рождени дни, походите до прохладното езеро в горещите следобеди, филмите на Лон Чани, „Гърбавия“, „Фантома“... Как само ги чакам! Разкопките в пещерите в клисурата. Фокусниците, пристигащи в градчето. Как само ги чакам. Давай. Запали фойерверките. Не чакай. Недей.

Намали скоростта, загледан напред през Времето.

Вече не е много далеч. Милият Рос. Скъпият Джак. Великолепният Гордън. Бандата. Непобедимите. Не трима, а цели четирима мускетари.

Прегледа списъка, и то какъв списък. Рос, чудесният Рос, най-големият от групата, въпреки че всички бяха на едни години, блестящ, но без да се надува от това, профучаващ през учебните предмети без никакви усилия, получаващ най-високите оценки ей така, съвсем небрежно. Запален читател, почитател на радиошоуто на Фред Алън всяка сряда, неуморно повтарящ всички най-добри вицове на следващия ден. Винаги облечен безупречно, макар и бедно. Една

хубава вратовръзка, един добър колан, едно палто, едни панталони. Винаги изгладени, винаги без нито едно петънце. Рос. Да, разбира се, Рос.

И Джак, бъдещият писател, който щеше да покори света и да стане най-великият в историята. Точно така казваше, направо го крещеше. Винаги с шест писалки в сакото и с един жълт бележник, готов да развенчае самия Стайнбек. Джак.

И Гордън, небрежно крачещ през двора сред телата на безброй стенещи момичета. Достатъчно беше само да ги погледне и те падаха в краката му като отсечени дървета.

Рос, Джак, Гордън. Каква група.

Караше ту бързо, ту бавно. Сега беше намалил.

Но какво ще си помислят за мен? Направил ли съм достатъчно? Не съм ли се представил също добре? Деветдесет разказа, шест романа, един филм, пет пиеси... не е зле. Майната му, помисли си той, няма да кажа, на кого му пука, просто си затваряй устата, остави ги да говорят, ти слушай, разговорът ще е страхотен.

Какво ще кажем първо, когато се срещнем — старата банда под знамето? Здравей? Здравсти. Господи, наистина си ти! Как я караш, какво ново, добре ли си? Жени, деца, внуци, снимки... Какво, какво?

Добре де, помисли си той, нали си писател. Измисли нещо, не просто едно здрасти. Нещо тържествено. Напиши стихотворение. И таз добра, да не би да го оставят на мира да го измисли? Ами какво ще кажеш, няма ли да е прекалено — Обичам ви, обичам ви всички? Не. Още по-силно. Обичам ви.

Намали още повече и се загледа напред в сенките.

Ами ако не дойдат? Ще дойдат. Трябва да дойдат. И ако дойдат, всичко ще е наред, нали? Момчета като тях няма да дойдат, ако са имали лош живот, несполучлив брак, каквото и да е! Но ако всичко се е уредило добре, невероятно добре, тогава ще дойдат. Това ще е доказателството, нали? Справили са се чудесно, така че ще си спомнят датата и ще дойдат. Вярно или не? Да!

Настъпи газта, напълно уверен, че всички ще са там. След това отново намали, сигурен, че няма да ги има. После отново увеличи скоростта. Ама че работа, Господи, ама че работа.

Спря пред училището. Колкото и да изглеждаше невероятно, имаше места за паркиране, а под знамето се бяха събрали само

неколцина ученици. Искаше му се да са повече, за да прикрият пристигането на приятелите му — нали не биха желали да дойдат и веднага да бъдат забелязани? Той поне не би искал. Бавно разхождане сред обедната тълпа, последвано от голямата изненада. Не е ли така?

Не посмя да слезе от колата, докато от училището не се появи малка групичка младежи и девойки, всички говореха едновременно. Спряха под знамето. Най-после! Сега закъснелите можеха спокойно да се укрият сред тях, независимо на каква възраст са. Измъкна се от колата и отначало не посмя да се обърне. Ами ако никой не дойдеше? Ако всички бяха забравили и всичко се окажеше просто глупост? С мъка се удържа да не скочи обратно зад волана и да избяга.

Мястото около знамето беше пусто. Наоколо беше пълно с ученици, но нито един не стоеше до пилон.

Впери поглед в него, сякаш от това някой щеше да го доближи, да забави крачка, може би да го докосне.

Сърцето му заби по-бавно, той примигна и инстинктивно понечи да си тръгне.

Точно тогава в края на тълпата се раздвижи някакъв мъж.

Възрастен, белокоп, бавно стъпващ, с бледо лице. Старец.

Последваха го други двама старци.

Господи, помисли си той, това те ли са? Значи са си спомнили? И сега какво?

Стояха в широк кръг, без да продумат нито дума, не се гледаха, не помръдваха. Цяла вечност.

Рос, това ти ли си? А това там не е ли Джек? Гордън?

Лицата им изразяваха едно и също. Вероятно ги гризеше една и съща мисъл.

Чарли се наведе напред. Другите се наведоха напред. Чарли направи една малка крачка. Другите направиха една малка крачка. Чарли се вгледа в лицата им. Другите направиха същото. И тогава...

Чарли отстъпи. След един безкраен миг другите също отстъпиха. Чарли зачака. Тримата старци зачакаха. Знамето се развяваше и тихо шумолеше на високия пилон.

Някъде в училището извън звънец. Обедната почивка свърши. Време беше да се прибират вътре. Учениците започнаха да изчезват един по един.

Тълпата изчезна и вече нямаше никакво прикритие. Четиримата старци стояха в голям кръг около пилона, на петнадесет-двадесет метра един от друг, като четири букви на огромен компас в яркия есенен ден.

Може би някой от тях раздвижи устни, може би някой примигна, може би някой понечи да пристъпи напред. Белите им коси се развяваха на вятъра. Вятърът пое и знамето, развя и него. Училищният звънец иззвъня отново.

Усети как устните му оформят думите, но не каза нищо. Повтаряше имената — чудните имена, любимите имена — с тих шепот, който само той можеше да чуе.

Решението не беше негово. Тялото му го взе само. Краката му се подчиниха. Отстъпи и се обърна настрани.

От огромното разстояние първо единият непознат, след това и останалите се извърнаха и зачакаха.

Усети как тялото му се колебае и иска да се придвижи напред, а не към колата. Отново не той взе решението. Обувките му сами тихо го поведоха в обратна посока.

Същото направиха телата, краката и обувките на останалите.

Вече се движеше, другите също се движеха — всеки в различна посока, бавно, хвърляйки поглед през рамо към опустелия пилон, към знамето, изоставено да се развява там горе, към празната поляната пред училището, откъдето за миг се разнесе глъчка, смях и шум от разместващи се столове.

Сега всички крачеха и поглеждаха назад към пилона.

За миг замря, неспособен да помръдне крака. Хвърли последен поглед назад. Ръката му трепна, сякаш искаше сама да се повдигне. Вдигна я наполовина и я погледна.

И тогава, през шестдесет или седемдесет метра разстояние, от другата страна на пилона, единият от непознатите, почти без да се обръща, вдигна ръка и леко махна във внезапно замрелия въздух. Друг старец го забеляза и направи същия жест. Третият го последва.

Гледаше как ръката му бавно се повдига и пръстите му едва забележимо помръдват. Погледна ръката си и останалите старци.

„Господи — помисли си той, — сбъркал съм. Не първият учебен ден. Последния.“

В кухнята Алис пържеше нещо. Сигурно щеше да е вкусно.

Дълго време остана неподвижен на прага.

— Влизай — обърна се тя към него. — Седни да си починеш.

— Разбира се — отговори той и отиде до масата в трапезарията. Забеляза, че е извадила най-хубавите сребърни прибори, най-хубавия сервиз, свещите, които обикновено палеха при специални вечери, най-хубавите салфетки. И чакаше при вратата на кухнята.

— Как позна, че ще се върна толкова бързо?

— Не съм — отговори тя. — Видях те чак когато паркираше. Беконът с яйца се готви за секунда. Сядаш ли?

— Да. — Той хвана облегалката на един стол и се загледа в приборите. — Сядам.

Той седна, а тя се приближи до него, целуна го по веждата и тръгна към кухнята.

— Е? — запита оттам.

— Какво „е“?

— Как мина?

— Кое как да е минало?

— Много добре знаеш. Големият ден. Всички онези обещания. Дойде ли някой?

— Разбира се — каза той и добави: — Всички дойдоха.

— Е, изплюй камъчето.

Вече стоеше на вратата при кухнята с бекона и яйцата в ръце. Гледаше го изпитателно.

— Та какво каза?

— Казвал ли съм нещо? — Той се наведе над масата. — О, да.

— Е, имаше ли много за разказване?

— Ние...

— Да?

Видя очакващата празна чиния.

И сълзите, които падаха в нея.

— Бога ми, да! — високо каза той. — Направо се скъсахме от спомени!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.